333

Ціна 25 центів. 210

ПЕЧЕРА ПУСТИННИКА Ананії.

овідане з середних віків.

урский замок — 2. Молодість ґрафа
тий напад. — 4. Печера пустинника.
рміни. — 6. Замок Фельсенгайма. —
ик соколів. — 8. Освободжене вітця.
сенгайм. -- 10. Стріча розлучених. —
ить.

g Man. Canada 1914.
книгарні. — — Друком краєвого
авництв Едв. Унсінга в Перемишли.

в Німеччина (GALICIA.)

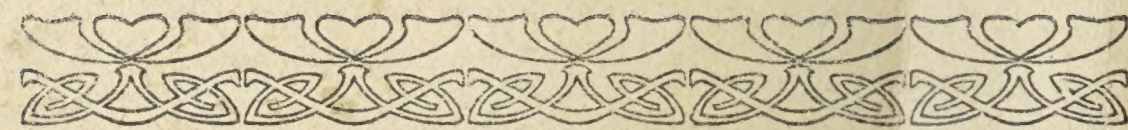

В КРАЄВІМ ЗАКЛАДІ КАТОЛИЦКИХ ВИДАВНИЦТВ

Едвар. Унсінґа в Перемишли,

дістати мож за попереднім надісланєм гроший:

Байки і казки Том I.

З ілюстрацями М. Артвиньскої

- Ціна 34 сот. -

ЗМІСТ: I. Завистна мачоха. — II. Чудний перстень. — III. Купець і чародій. — IV. Три дарунки. — V. Сини рибара.

Байки і казки Том II.

З ілюстрацями М. Артвиньскої.

- Ціна 34 сот. -

ЗМІСТ: Смерть хрестною материю — II. Зачарований замок. — III. Перекинений в крука. — IV. Вернигора і Вирвидуб. — V. Медвидь з тамтого [illegible] VI. [illegible]алиновий домик

!! Всіх дорогих Читачів упра[illegible]дсилане своїх адресів та розповідане [illegible] про нашу загальну Бібліотеку.

2150

Л. 3В3

I.

ВАЛЬДЕНБУРСКИЙ ЗАМОК.

В прегарних сторонах Чорного Лїсу [1]) стояв колись на однім з найвисших верхів гір, сильно укріплений замок. Замок звали Вальденбурґом, а се тому що був окружений зі всїх сторін густими та недоступними борами. Колись мешкав у тім замку ґраф Генрих, одинокий нащадок дуже старинного роду Жінка того ґрафа, Герміна, з котрою недавно одружив ся була взірцем для иньших жінок ізза своїгарних прикмет а передовсїм побожности та ввічлих вости. По роцї спільного житя уродив ся їм хлопець котрому при крещеню дали імя Оттон

гір в Нїмеччинї.

Хлопець був справдїшною потїхою родичів. Мати вправляла єго в побожности, а батько призвичаював хлопця вже з малку до трудів, невигод та скромного житя. Ґраф не любив пирів та гучних забав, у яких любувались тодїшні лицарі, він все те оминав, щоби на тім не терпів спохій домовий, у котрім так любував ся. Мав ледви кількох лицарів і з ними він жив у тїсній дружбі.

Завитала весна... яка своєю зеленею та цьвітом вкрасила природу чорного Лїса. Обоє родичі одушевлялись тою прегарною природою і славили Всевишнього ізза Єго чудес.

Одного разу Ґраф вибрав ся зі своєю любою подругою та синком Оттоном в гори, на прогульку. Краса природи подїлала на них... Вони бачили у нїй мудрість і ласки Господа... Се збудило їх до спільної молитви, ба навіть і хлопець молив ся гарно, складаючи рученята до свого Сотворителя.

Надійшло лїто... Ґраф ішов в поле до женцїв а мила Герміна супровожала єго з маленьким Оттоном. Женцї любили своє паньство, бо вони нїким не гордили, з кождим балакали, давали ради, а кождому хто попав в нещастє любо помагали.

Для родичів найбільшою потїхою був синок Оттон. Вони любувались у тім як він стояв перед ними і благав їх о заплату для бідної сільскої дїтвори, що збирала по поли колоски. Мати за те цїлувала єго, а батько сповняв просьби любого синка.

Нераз погідними вечерами лїта, коли цїле небо яснїло від тисяч зьвізд — цїла рідня Ґрафа сїдала

на бальконї замку і оглядала велич Господа. Тодї батько навчав свого сина, вказував у чім та велич і мудрість небесного Отця.

Коли дни і ночи ставали холоднїйші на знак близької осени, дерева скидали свою красу, а овочі громаджено до пивниць — Ґрав приказав скликати цїле село на спільний бенкет. На просторім обійстю замковім заставлено столи прегарними сегорічними плодами. Усї сьвяточно убрані сїли за столи гостячись в заїмно то їдою то питєм. Між народом був сам Ґраф з жінкою та придумував над тим, щиби сїльску дїтвору гарно забавити. Був се справдї для всїх день втїхи... Коли гостї встали від столів, усї засьпівали панству „Многая лїта“ і подякували їм за принятє.

Надійшла зима... рідня Ґрафа пробувала звичайно в замлу, він-же сам звичайно виправляв ся зі своїми товаришами — лицарями на польованє. Жінка єго зі синком лишались у хатї, вона пряла золоте прядево і сьпівала дитинї пісоньки.

А як батько лишав ся у хатї, тодї сїдав біля них, розказував їм про дїла лицарів, а передовсїм про лицарскі подвиги своїх дїдів та прадїдів. —

Таке було житя на замку Вальденбурскім, тихе, спокійне та щасливе. Тому піддані Ґрафа любили свого пана ізза єго людяности та доброти і кождий був єму вірний, готов пожертвувати за него усе, що мав.

Але після волї Всевишнього не ма гаразду на сїм сьвітї... так для Ґрафа і єго рідні мусїв колись

завитати сум і журба, щоби провірити віру і любов до Господа.

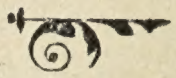

II.

МОЛОДІСТЬ ҐРАФА ГЕНРИХА.

В сусідстві посілостий і замку Вальденбурґа, жив лицар Дитрих в своїм замку Фельзенгайм. Був се чоловік дикий і неспокійний а при тім дуже зависний. Уроїв собі, що Вальденбург повинен належати до єго посілостий і тому нападав на посілости Ґрафа Генриха, нищив їх, а людий убивав або забирав в неволю, хотячи в той спосіб пімстити тимчасом свої претенсиї. Сего розбійника Генрих виганяв далеко в гори. І справді ті напади на якийсь час устали. Але не надовго, бо лицар з Фельзенгайму за той час шукав за товаришами, такими розбишаками як він сам. Одного осінного дня раненько впав до посілостий графа з Вальденбурґа і нищив по дорозї усе, що попало єму в руки. Коли почув про се Генрих, скликав своїх людий і заохочував їх до борби з напасником. „З Богом“, сказав ґрав, „підемо на ворога, щоби зберегти і боронити наших людий, нашого добра перед розбійником! При помочи Господа проженемо упертого лицаря з нашого добра,

на яке він так настає. Отже відваги, мої добрі люди, не перший раз їдемо на него. Нехай знає, що маємо віру і відвагу, котрою нас Господь обдарив!"

По тій промові усі піднесли свої щити і мечі до гори і постановили боронити свого пана та єго рідні. Опісля пішов Ґраф до замку попращав ся зі своєю подругою та синком Оттоном, сїв на коня а на даний знак сурми, отворено брами замку і рушено в похід.

Герміна через кілька днів оставала в неспокою та обавляла ся о житє мужа. Може двайцять разів денно ішла сходами до гори до кімнати, що була у вежі, звідки було видно цїлу околицю. Що хвилї глядїла у вікно в сторону, з котрої мав вернути дорогий муж. Вечери пробувала з Оттоном у своїй кімнатї, а чим більше було темно і хмарно, тим більше була неспокійна о житє Генриха. Ба навіть почувши який небудь гамір на замковім подвірю, вставала, гадаючи, що муж вертає з походу... але дарма, він не вертав. А тепер ще більше попала в трівогу. Кожда мала хвиля здавалась їй довгою а гадки щораз страшнїйші.

Нараз з вежі розлаг ся голос сурми.

Се стражник побачивши з далека вертаючих, дав знак, щоби приготовитись до принятя.

В миттю скочила ґрафиня до вікна, отворила єго і глядїла на всї сторони. Що за радість!...

При сьвітлї місяця пізнала здалека оруже лицарів, яке блистїло то темнїло. Коли лицарске військо наближилось пізнала і того, за ким тужила.

Потім обернулась до малого хлопця. „Оттоне, твій тато вертає“ — промовила і взявши малого на руки мерщій побігла сходами на діл, напротив мужа. На знак отворено брами замку, по хвилї граф обняв свою подругу, поцїлував єї і промовив: „Господь дав побіду!“

І серед радісних привитань та окликів лицарі ожидали дальших розказів. А ґраф Генрих розказував жінцї про подробицї виправи, як они прогнали ворога за границю, звідки вже не так легко прийдеть ся єму нападати на замок. Опісля звернув ся ґраф до своїх лицарів, славив їх хоробрість і відвагу та дякував за вірність і любов для него.

А щоби винагородити їх труди, ґраф справив їм великий бенкет; казав принести, що мав найлїпшого зі страв та напоїв. Коли всї доволї наситились, подякував їм сердечно та відпустив домів — задержав лише деяких, щоби ночию стерегли замку.

Як тільки ґраф відпустив лицарство та видав нові розкази, пішов до своїх кімнат разом зі жінкою, де вона ще перед тим була поробила приготованя для спочинку. Ґраф Генрих усїв собі, а вона усьміхнувшись подала єму гафтований образ Вальденбурґу.

„Диви, мій дорогий Генриху“, промовила, „той гафт я мала тобі дати доперва в день твоїх уродин, бо я надто тїшу ся твоїм щасливим поворотом!“

Ґраф оглянув гафт і з великим вдоволенем сказав: „Моя дорога, ти завсїгди придумуєш над тим яку вчинити б' менї втїху!“

Довго приглядав ся тому дарункови, та вкінци сховав его. Опісля посїдали собі разом а малий Оттон тулив ся до батька. Довго розказувала на Дитриха з Фельзенгайму. „Мушу тобі“, каже ґраф, „розказати з початку, длячого той чоловік від часу до часу нападає на наш замок і наші посілости. Маєш знати, Герміно, що я ту не уродив ся, але на замку Фалькенберґ, що стоїть на границі ческого королївства і там я узрів перший раз сьвітло дня. Отже послухай що тобі розкажу: Я своєї матери, не пригадаю собі зовсїм, бо умерла у тім часї, коли я ще не мав двох років. Батько мій, був занятий безнастанними спорами та борбами, тому не міг менї дати старанного вихованя. Але я потїшив ся дуже, коли его сердечний приятель з молодих лїт, лицар Леопольд з Меренфельду, осьвідчив ему, що готов мене взяти на виховане та опіку. Було вже тодї менї около девять лїт. Отсей чесний лицар Леопольд прислав до мого батька старого, вірного слугу, котрий мав мене привезти до нової вітчини. Тяжко було розставатись з рідним батьком, котрого я дуже любив. Але в кінци розстав ся з ним а при пращаню сказав до мене; ось ті памятні слова: „Роби добре і не бій ся нїкого, тїльки Бога, котрого май усе в серцю та люби ближнього як самого себе, прямуй до чесноти, милосердия і нїколи не мсти ся“. Потім пригорнув мене ще раз до своїх грудий і відвернув ся, щоби сльозий в очах его я не бачив.

На замку Меренфельз приняли мене з великою втїхою. Лицар Леопольд і єго жінка обходились з мною мов з рідним сином, старались о моє образоване і виховане на лицаря. Найбільшою моєю приємностию були лицарскі вправи, тому і в короткім часї їздою на кони я перевисшив усїх товаришів, неменьше я дорівнував іньшим в киданю списою та уживиню меча. Коли я мав вже девятьнайцятий рік, оголошено у цїлій нашій державі цїсарскі турнії [1])

Лицар Леопольд взяв мене також на ті турнії, щоби я при тій спосібности спробував своєї зручности та вправи. А тїшив ся тим дуже, бо сподївав ся стрінути свого улюбленого батька. Але не довго тїшив ся я тою гадкою, бо опісля довідав ся, що хорий остає в хатї.

Надійшов ожиданий день турнїїв. Зібралось на них численне лицарство, яке брало участь в борбах або тільки їм приглядалось зі своїми жінками а було там також богато інших довколичних і чужосторонних людий. Лицар Леопольд прибрав мене в оруже та сталевий панцир, на голову дав сталевий шелом з ріжними перами; припоясав меч, а в руки дав лянцу.[2]) Я сїв сейчас на коня приодїтого також в панцир і станув в рядах готов до борби. Кілька нагород лицарі-побідники вже забрали, але ще була одна най-

---

[1]) Лицарство громадилось та в повній збруї пописувалось своєю зручностию та силою.

[2]) копіє.

расша, хрест з ланцухом зі щирого золота, на ко-
рім були вириті отсї слова: „Чесноті і хоробрости“.
краз о ту нагороду менї розходилось“ — сказав,
раф Генрих. Я помолив ся в души Господу і на
аний знак станув до борби. Мій противник був
ордий і певний побіди тим більше, що се був чо-
овік високий і кремезний, цїлий одїний в панцир і
а карім великім кони.

Коли ми натерли на себе, почалась завзята
борба, яка досить довго тревала і не много бракु-
вало, що бувби мене скинув лянцою зі сїдла. Але
я скористав з тої сторони, де був слабший і де на-
хилив ся, тодї я скинув єго сам лянцою з коня на
пісок. На сю хвилю з усїх сторін піднялись оклики
радости. Як тільки побіджений лицар підняв ся і
здіймив шелом, пізнав я, що се молодий Стефан з
Айленбурґа, котрого замок стоїть недалеко Фалькен-
бурґа.

І ту нагороду, о яку я боров ся, принесла мені
найгарнійша дівиця на маленькій пурпуровій подушцї
Се ти нею була, моя найдорожша Герміно, я бачив
тебе тодї перший раз, твоя краса збудила в моїм
серцю бажанє пізнати твою душу. А лицар Стефан
з Айленбурґа не міг переболїти тої ганьби на тур-
нїях і заприсяг, що пімстить ся на Фалькенбурґах.
Та почав нападати на добра Фалькенберґа, та гра-
бити людий. Мій батько бачив, що се повтаряєсь
частійше, хотїв з ним погодитись, але він батька
відправив з глумом. Батько, щоби забезпечитись
перед ним, написав лист до лицаря Леопольда, у

котрого я учив ся на лицаря просив его о пом
Леопольд зібрав війско лицарске і поспішив до Фал
кенберґу, а при нім ішов і я. Коли лицарі наближ
лись до замку, ми побачили, що ворог розпочав
блоги замку. На знак помочи для мешканців Фал
кенберґу, ми вивисили наші червоно сині хоругв
Коли вороги побачили незнані барви хоругов, зм
шались а опісля уставились в ряди і рушили прот
нас. Прийшло до завзятої борби, що тревала до ве
чера, але коли лицарі з Фалькенберґа пізнали, щ
ми прийшли їм в поміч, відчинили браму замку
кинулись з другого боку на ворога. Разом ми по-
били ворога, але в борбі поляг мій батько. А се
сталось так: Батько мій повалив старого Айленбурґа,
але сам від якогось лицаря одержав смертельний
удар мечем і впав з коня. Так добру хвилю я стояв
над небіщиком батьком і плакав. Мій опікун потїшав
мене і обіцював мною дальше опікуватись... Нараз
серед того нарікання та жалю, бухнув з замкової
вежи сильний поломінь і огорнув цїлий замок, бо
сильний вітер тому сприяв. Кровавий блеск осьві-
тив ціле поле борби. Се підступний ворог, пімстив
ся і запалив замок.

О ратунку не було мови, бо полумя в миттю
огорнуло цїлий замок. В такий спосіб я стратив не
тільки мого батька але також батьківщину. В тім
дни всякі надії пропали. Мій опікун потїшав мене
як умів, але я цїлу ніч так богато терпів як ніколи
в моїм житю. Другого дня ми приготовлялись до по-
вороту з тої нещасної землї до Меренфельз. Наперед

тіли поховати батька як належить, але на превеке диво не найшло его вже на тім місци, де лили. Кілька разів перейшли поле борби, але дарма, нині ніхто не знає, що з ним сталось.

Приїхали ми до Меренфельз і ту я вже жив довший час самітно, зовсім окремо. Таке було для мене літо. Одного вечера прийшов до мене мій опікун Леопольд, розвеселив мене і просив інакше заживлятись на сьвіт та не сумувати. По довшій розмові усьміхнув ся тай каже: „Генриху! Моїм обовязком є заступити місце батька і щоби не було за рано забезпечити тобі будучність; але надійшов час, щоб' ти вже сам про себе дбав, длятого, я купив тобі в краю швабскім гарний замок, що зовесь Вальденбурґ. Іди отже там і упорядкуй собі его так як пристоїть лицареви".

Сердечно і зі сльозами подякував я мому опікунови та прирік затямити собі его науки і добродійства. Опісля по кількох тижнях забрав я той замок разом з добрами в посїдане. Ту прибрав нове прозвище і звав ся від тепер Генрих з Вальденбурґа. А се мало ще иньшу цїль, іменно, щоби сусїди, а передовсїм молодий Айленбурґ на мене не нападав. В книзї предків мене записано, яко послїдний нащадок старинного роду Фалькенберґів.

Тепер до мого щастя нїчо иньшого менї не бракувало тільки вірної і щирої подруги житя. Але тую я найшов, тебе моя дорога Герміно, тому був найщасливший з людий, поки справник моїх минулих терпінь в тій околици не став мене переслїдувати.

Стефан з Айленбурґа втратив через спори і напа зі своїми сусїдами цїле своє майно по батьку і п лочив ся по сьвітї з кількома своми людьми, вкіп осїв потій сторонї Рену[1]), недалеко Вальденбурґ Ту збудував собі на височезній скалї над берехо Рену дім. Але що назва Айленбурґ не мала добр слави, назвав себе Дитрихом з Фельзенгайм. В ко роткім часї через розбишацкі напади набув цїл околицю і почав нас непокоїти. Він мусїв довідатис що Генрих з Вальденбурґа є Генрихом з Фалькен берґу, а що мій найлїпший приятель і добродїй за той час помер, я мусїв сам боротись з тим розбій ником. Бог небесний помагав менї, я прогнав роз бищаку, але він все від часу до часу мене ще непо коїть. Тепер стоїмо під опікою Господа, уповаймо на него, бо без Єго волї анї волос не може нам впасти з голови.

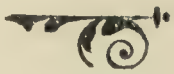

III.

ТРЕТИЙ НАПАД.

На тім скінчив ґраф Генрих своє оповіданє. А за той час вигас на коминї огонь, годинник, що висїв на стїнї, вибив дванайцяту годину в ночи.

---

[1]) Се велика ріка в Нїмеччинї.

раз ґрафство заміряло піти на спочинок і малий Ґотон вже зложив ручки до молитви. Нараз залунав з вежі замкової проразливий голос рога, що заповів якусь несподіванку. Був се знак сторожа.

Ґраф Генрих вислав післанця до него, а сей задиханий вернув і сказав таке свому панови: „Милий пане, ми згинемо! Ворог зібрав ся знова і підійшов незаприміченний аж до заходної части муру нашого замку. Вузка брама стоїть вже в огни, а ворожі смолоскипи бігають громадами по замковім подвірю“. Ґраф скоренько прибрав оруже і попращав ся зі своїми, відтак перехрестив ся та побіг на замкове побійсте, де вже его вірна дружина вчела завзяту борбу з ворогом. Та горстка вірних почала уступати перед перевагою ворога. Опісля доперва появив ся сам Ґраф, котрий кинув ся завзято між ворогів і загрівав своїх до витревалости, однак се не помогло відперти ворога, бо борог був о много численнійший. І заки Ґраф Генрих добре розглянувсь, вороги его окружили, відобрали єму оруже і звязали єму руки та ноги. Дитрих з Фельзенгайму усьміхав ся злобно, коли его люди привели звязаного Ґрафа перед него, а потім так промовив до Генриха: „Но, пане лицарю зі золотим ланцухом, тоді ти мене побідив, а тепер ти є в моїх руках. Найдеш тепер мешканє на Фельзенгаймі, самітне та темне, котре тобі відбере охоту до золотих ланцухів“. Ґраф не відповів анї слова, але підніс очи набіглі сльозами до неба, а потім глянув на кімнату свого замку, де перед хвилею попращав ся з жін-

кою та дитиною. Лице єго вказувало на велики біль у душі.

За той час втих брязкіт оружа. Горстка люди вірних ґрафови, що не впала в борбі, побачивши що їх пан находить ся вже в руках ворога, зі смутком відступила від дальшої борби. Фелзенгайм перешукав цїлий замок і забрав всьо, що було вартісне, а увязнений ґраф, котрого пильнувало кількох уоружених з болем серця тому приглядавсь як він добро рабував та забивав і забирав на віз. Охотно бувби віддав те все за одну тільки потїху, іменно, щоби міг ще побачити жінку та дитину, чи судь вони ще в безпечнім місци, Але хтож, міг єму про се дати знати? Плакав ревно, так жалісно, що радше камінь, на котрім спер ся, бувби над ним змилосердив ся — а ті, що єго пильнували, висьмівались з него, аж в кінци знеможений попав в сон. По кількох годинах збудив єго простацкий голос Дитриха з Фельзенгайму, котрий глумлячись заповів єму новий похід. Всї посїдали на конї, тільки ґрафа вкинено на нужденний віз, який окружили уоружені їздцї і цїлий віддїл рушив трапом в долину. Коли вже були на долинї, на горї біля замку далось чути трясене, а над дахом замку вибухали густі клуби чорного диму, з вікон вежі видобулись довгі поломіни наче довгі пекольні язики. Се був проймаючий вид серед темної ночи, ще страшнїйшим видивав ся він самому ґрафови котрого вороги піймали. Ґраф не здержавсь від слїз і накрившись плащем плакав ще голоснїйше, нарікав на

судьбу, одна тільки ще щира молитва до Всевишнього додавала єму сил та розради і сим успокоїв ся, а сон звільнив єго від душевних терпінь.

IV.

ПЕЧЕРА ПУСТИННИКА.

У тім самім часї жив у тихій і самітній хатинї над озером Тунер, старий пустинник.

Він прибув сюди з далеких сторін, ідучи туди шукати для себе прибіжеща. Розглянувшись в тій околици, сподобав єї собі, тому і постановив ту осїсти. Старець мав вже 70 лїт, а стать єго вказувала на велику повагу. Черти єго лиця вказували на рішучість, а чоло вкрите морщиками та сріблисте волосє і борода на давала єму вигляд якогось патриярхи. За одїж носив чорний плащ, опоясаний чорним шнуром. Яким чином дістав ся сей муж в ту околицю, було загадкою, але з другої сторони є се замітне, що від того часу як він ту осїв, спало на цїлу околицю правдиве благословене. Тому старі і молоді поважали і любили єго ту надзвичайно, а він кождому був готов все поспішити з помочию чи то дїлами чи словом. Тому і не диво, що так скоро з'єднав собі довіре у цїлий околици.

Сей пустинник, прозваний Ананія, побудовав собі з галузя та моху на скалї хатину і забезпечив єї від бурі та дощу. Біля хатини стояла кацлиця, де проводив час на молитві; біля неї довкруги тягнув ся прегарний огородець, в котрім що року працював на своє удержанє. У стіп гори находилось жерело чистенької води, Однако добрі люди дарили єго від часу до часу покріпляючим вином. В день занимав ся або управою города або плїв гарні з лозини кошики. При заходї сонця сїдав звичайно біля хатини, сьпівав і вигривав на арфі побожні пісні, поки вечірня зоря не згасла.

Сей старець жив собі осібно і скромно, бо для него найбільшою розкошию душі була праця і молитва і зьідти плило благословеніє на цїлу околицю. Всеж таки старець-добряга мав журбу, яка чимраз більше єму тяжила на серцю. Іменно коли подумав собі, що вічно жити не буде, огортав єго жах та трівога. Але він, праведник, самої смерти не бояв ся, тільки чого иньшого.... Єго душа бажала, щоб сповнилось одно лише єго бажанє і се якраз була тїнь в єго праведнім житю. Коли таке бажанє собі нагадав, се спонукувало єго до горячої молитви до Всевишнього, котра мала бути вислухана. Всевишний не хотїв, щоби сей праведник ішов до гробу з тою журбою. А старець знова вірив, що Господь укоїть єї

Настала осїнь... що своїми овочами вкрила гори і долини Швайцариї. [1]) Врожай зібрано і звезено до

[1]) Се край в горах Альпах, що граничить з Францією, Німеччиною, Австриєю та Італїєю.

стоділ і пивниць. Пастухи вернули з чередами в долини. По щасливих жнивах, в дни торжества мало зібратись, на широкій долині біля хати Вартоломея, одного з найбогатших мужиків много народа, щоб подякувати Богу за врожай.

В день перед тим ціла людність тої оселї займилась приготованями до торжества. Біля хати пана Вартоломея росла височезна липа, прикрашена етяжками, а на єї віттях поприв'язувано гарні яблока та грозна винограду. Коли надійшов день сьвята від самого ранка сходились ту в сьвяточних одягах молоді і старі. Довкруги заставлених столів роїлось много народа.

Приємно було бачити тільки народа, що так весело зі собою розмовляли... одні про пригоди другі тільки жартували. У иньших малювалось на лици задоволенє зі сьогорічних жнив, тому треба було подякувати Господу за щасливий рік.

Межи гістьми находилась якась убого убрана ланї з невеликим хлопцем і їх припровадив сюди старець Вартоломей зі собою також. Серед зібраних повстала цїкавість, хто се та панї з дитиною але нїхто не сьмів питати про се пана Вартоломея. Доперва цїкаві довідались про се з уст єго доньки Рожі, яка отсю паню з хлопцем случайно стрінула попередного дня серед гір, куди вертала домів. З розмови пізнала, що се не прості люди, що о голоді та холоді блукають у тій сторонї, тому привела їх домів а добрі єї родичі попросили їх на нічлїг до себе, тай привели сюди на те сьвято. Коли

люди ще більше звернули на ню увагу, переконались, що ся чужа панї є особою доброю, не гордою, бо ходила межи люди і поздоровляла їх сердечно. А хлопець єї бавив ся з иньшими селяньскими хлопцями так весело і свобідно, начеби їх вже віддавна знав. Вже всї гостї були зібрані тільки ще ожидали приходу праведного старця пустинника, котрий приобіцяв на те сьвято прийти на певно тому і єго так нетерпеливо всї ожидали. В кінци побачили єго, як він сходив з гори. Тодї всї кинулись єму на зустріч і зійшлись з ним біля кладки над потоком та поздоровили не мов на умовлений знак: „Кланяєм ся тобі, праведнику!“ крикнули, підкидаючи з радости до гори капелюхи. А веселий старець глянув ласкаво на цїлу громаду, яка так сердечно єго поздоровила. На даний знак донечка Вартоломея Рожа випровадила ту чужу паню з хлопцем з тої громади. Відразу по виглядї тої панї пізнав праведник пустинник що се якась нещаслива вдова по лицарю. Опісля довідав ся яким способом вона дісталась на ту долину, бо нещаслива панї розказала єму отверто про цїлу подїю і як Рожа привела єї сюди. Праведник взяв Рожу за руку та поблагословив єї. Коли вони так громадно з ним дійшли до липи, він пригадав всїм цїль, для котрої вони ту зібрались та візвав їх, щоби помолились Господу Богу. Нїяка, сказав він на кінци, приємність недасть лїпшого вдоволеня. Єсли при нїй не згадаємо того, хто єї нам удїлив, тому хвалїть і славять Єго, подякуйте Єму і просїть на дальше благословенія. По-

тім можете цілий день бавитись". Ще праведник не скінчив, а вже цілий зібраний нарід з дітьми приклонив коліна і засьпівав похвальну пісню, а на верхах гір супроводили тому співови трембіти, роги і флети. При кінци пісні додав праведник в молитві: „Господи, вислухай молитву Твоїх дітий і дай їм благословеніє своє!" — Амінь, закликали зібрані і встали.

Тепер почалась на добре забава. І все те що найкрасше вродилось, стояло на столах, ягнятко добре спечене, коза приємного смаку, найкрасші яблока, грушки і виноград. А старого доброго вина було аж надто. Всї їли і попивали а потім бавились як найбільше чемно. Отець пустинник сейчас по молитві, що тільки почалась забава, присїв до тої чужої пані і з нею довго балакав. Вона розказала єму про свою подорож та утечу, хотяй і се засумувало праведника, всеж таки додавав єї відваги, терпеливости та упованя на Бога, котрий не опускає своїх дїтий але в нещастю переконуєсь про їх віру..

Тимчасом разом з сільскою музикою прийшла громада пастушок в білих одежах, Дівчата припровадили під липу найкрасшу прикрашену в цьвіти корову. Вони перетанцювали один сельский танець потім в миттю розійшлись. А нато мість прийшла друга громада, парібки і дївчата, в зелених та червоних строях, і принесли величезний кошик найгарнїйшого винограду. Вони перетанцювали свій танець а опісля щезли на тій самій дорозї, що передтим перша громада. Потім залупав серед височезних гір ріг мисливих, наближив ся віддїл стрільцїв. Були се

парібки і дївчата в шаро-зелених строях. На голї того відділу один з найсильвійших молодцїв нїс на плечах величезного вбитого оленя. А коли і вони перетанцювали свій танець і відійшли як тамті, тодї почали збиратись гостї під липею знова і посїдали на своїх місцях. Та чужа панї почувши в своїм окруженю якусь свободу, хотїла також причинитись до звеличаня то сьвята. Взяла до рук свою арфу, з котрою подорожувала і при єї звукон засьпівала:

„Той, що зьвізди на небі сотворив,
І сьвятов волев править цїлим сьвітом.
Утишить і неспокійнеє море,
Укоїть кождого туземнеє горе,
Молїм ся до Него, мої любі дїти,
Молїм ся, бо там щастє во віки!

Коли вона сю пісоньку при звуках арфи сьпівала, панувала серед зібраних глибока тиша а пустинник сидїв і одушевляв ся єї звуками. Мож було замітити, що гадками буяв він по безмірних просторах... і сльози канули зго очий. Доперва по хвилї промовив до неї і тодї гостї почали знова забавлятись. Він промовив до неї так:

„Той і чоловіка в недоли потїшить, а коли вона більша, в поміч поспішать“. — „Так є праведнику — відповіла панї себто графиня Герміна з Вальденбурґа — кожде слово містить ту в собі правду і то сьвяту правду. Я се відчуваю добре від вчера, як нїколи передтим. Він буде про нас дбав, бо я в моїй журбі благаю Єго о поміч а Він, я вірю, не опустить мене. Та пісня укріпила моє упованє на Него і тую

пісоньку в кождім нещастю буду сьпівати". — „Моя панї", промовив пустинник, „та пісня, впоїла у мене нову надію. Бувало я слухав радо, коли єї хто сьпівав, опісля і сам єї сьпівав. Тепер она родить в моїй души сумні спомини, але рівночасно тиху радість, що я колись буду ту пісоньку з більшою радостию сьпівати чим давнїйше. Через ваш сьпів, я чую до вас більше привязане, так начеб' ви були моєю донькою. О! як ставби я щасливий, наколиб у моїм горю менї єї ще хто сьпівав та розвеселяв". — А як булаби я щаслива, сказала панї Герміна, наколиби мене усюди приняли так ввічливо і сердечно як у тій долинї". — Чи може не маєте якоїсь цїли у вашій подорожи" — поспитав старець. — „Ах, відповіла панї, не знаю я де завтра буду, бо мушу шукати собі якогось приюту". — Се вже є, сказав старець, я про се для вас постараю ся. По сих словах встав зі стільця і пішов між селян. „Щось з ними поговорив а вони єму притакували; вони згодились для чужої панї побудувати хату і єї спомагати. Панї Герміна не могла найти слів подяки за їх добре дїло, сльози плились єї з очий, ходила від одного до другого, дякувала та подавала з малим Оттоном кождому руку. В кінци промовила так: „За ваші добродїйства я не в змозї вам подякувати, добрі люди, але Отець небесний се вам нагородить і я Єго буду з моїм хлопцем просити о благословенє для вас". По тих словах забава почалась на знова. Старі говорили собі, що ще нїколи не закінчили ми нашого сьвята з таким добрим дїлом як сего року".

По сїм всї розійшлись домів. Другого дня почалась будова хати для панї Герміни.

V.

ТИХЕ ЖИТЄ ГЕРМІНИ.

Заки хату збудували, панї Герміна провела зі своїм сином кілька тижнїв в домі старого Вартоломея. Коли хата була вже готова, панї спровадилась до нової хати, а сусїди і добрі люди принесли єї всякі потрібні річи, тим більше, що до зими було вже недалеко. Жінка Вартоломея, Ґертруда, принесла тій панї начинє кухонне а сам Вартоломей змайстрував стіл і кілька стільчиків та лав, а їх донька Рожа постаралась о білизну та одїж.

Панї Герміна дякувала сердечно добрим людям за їх добре серце, а Всевишньому за благословенє. Вона скоро призвичаїлась до нового мешканя і так серед тиши та самітности плили єї днї. Любов і пошанованє, якого дізнавала від людий успокоювала єї. А по якімсь часї чулась щасливійшою забуваючи на нещастя і труди, бо нашла нову вітчину. Тільки проймала єї дрож, коли пригадала собі останні днї Вальденбурґа і хвилю, коли в послїдне попращалась зі своїм мужем, незабутим Генрихом, котрий поспішив боронити замку перед ворогами,

коли почула, гамір наближаючих ворогів, що бу-
лували по замку, утїкла з малим Оттоном таємним
ідником попід землю і желїзною брамою дісталась
а чисте поле. Звідси бачила свій замок в огни, де
еред тим ховалась зі синком Оттоном у каплици і
е перебула до рана. Опісля, побоюючись ворогів,
омандрували у сьвіт несучи в одній руцї Оттона,
другій арфу, на котрій недавно пригривала мало-
у Оттонови. Пішла аж за Рен... в околицю гористу,
З утоми та голоду сїла спочнути, а відтак пішла
дальше. Милосерний Господь змилосердив ся над
нею, бо як раз тодї стрінула дївчину Рожу. По я-
кімсь часї проминули ті дві горя проминули від
тої хвилї коли жила між добрими людьми. Оттон ви-
ріс скоро на молодця, учив ся писати, читати, учив
ся грати на арфі. А старець-пустинник учив єго ро-
бити кошики та клїтки. Клїтки були призначені на
соколи, котрі ловив в горах при помочи мисливих,
щоби пізнїйше їх приучувати. Кошики робив на
веснї і вивозив на продаж враз з роботами своєї
матери. Найбільше того продавав по сусїдних селах
і се приносило єму красний дохід.

Одного разу продав більшу скількість кошиків
і заробив, очевидно, більше гроша. Хлопчина тїшив
ся що тепер буде міг дати більше як звичайно
своїй матери. Вертаючи весело лїсом, почув серед
него, у віддали кілька кроків стони і нарікання.
З початку зжахнув ся але опісля запанував над со-
бою і пішов в ту сторону звідки голос доходив.
Бачить під смерекою молодого чоловіка, що мав по-

Товариство Просьвіти ім. М. Павлика в Львові

кровавлені ноги, а плачучи натирав їх якимсь листєм. „Що тобі, чоловіче?“ поспитав Оттон і сїв біля него. Незнакомий жалував ся, що вже другий день нїчого не їв, а вдорозї покалїчив собі ноги і з болю не може дальше іти. Отто виймив з кишенї останний кавалок хлїба і дав незвакомому, потім пішов по шукати листя, що долодять рани, ними старанно обвинув і завязав хусточкою ноги. Незнакомий приглядаючись близше Оттонови, подивляв єго красу лиця та душі, з початку думав, що се певно ангел і хотїв з вдяки поцїлувати єго руку, але Оттон руку сховав і задоволив ся тим, що укоїв болї подорожного. Оттон вертає тепер пізним вечером домів і тягне просто до сусїдного села порожний візок, на котрім посадив нещасливого. З початку дорога була добра, але опісля Оттон мусїв відпочивати. Коли дістались до села, Оттон просив одного мужика, щоби приняв подорожного. Оттон заплатив селянинови і скоренько відійшов, щоби той подорожний, не мав часу єму подякувати. Ідучи до хати Оттон зажурив ся, бо для своєї любої матери не нїс анї гроший анї хлїба. бо всьо що мав дав мужикови за вічліг нещасливого.

Коли Оттон прийшов до хати та розказав матери, що стало ся з грішми, вона врадувалась, що синок зробив таке добре дїло і сказала: „Оттоне, ти не міг менї лїпшої втїхи вчинити, хотяй принїсбись тисяч талярів до хати, як тоту, що дав бідакови тих кілька крейцарів, які заробив; Господь буде тебе благословити і нагородить твоє добре

ю". Почувши се сусїди, не могли надивуватись о добротї і так м'ж собою говорили: „Сему хлопови буде колись добре вестись, бо Господь єму се добре діло нагородить".

Так минали лїто і осїнь... чужа панї учила зчата господарства, шитя, взагалї все, що могло колись принести користь. За се усї єї поважали і любили а найбільше родина Вартоломея у котрих найшла перше приміщенє. Від часу до часу праведний старець пустинник відвідував чужу паню, потїшав єї і учив уповати на Бога.

VI.

ЗАМОК ФЕЛЬСЕНГАЙМА.

У тім часї, коли Герміна і малий Оттон спокійно проживали, ґраф з Вальденбурга сидїв в підземній темній тюрмі на Фельзенгаймі, до котрої вкинув єго лицар Дитрих Єго вязниця була на третім поверсї під землею і до неї не доходив нїодин сонїшний луг, тільки якоюсь шпарою через грубезний замковий мур продиравсь мутний блеск денного сьвітла. Блїдий, змарнїлий, скований в желїзні кайдани, о сухім хлїбі та водї лежав він під вогким склепінєм, майже не подібний до себе. Немилий сопух

гнилої воздуха дазив его, одпак він терпеливо спокійно зносив свое горе. „Ах“, вздихав він нер серед сліз, чим є ті терпіня в порівнаню з утрат моєї жінки і сина? О, як легший бувби мій тяга єслиб'я знав, чи живуть ще мої дорогі, чи здоро вони. Хтож у тій тяжкій хвилї може мене потїшити як не Ти, милосерний Боже! Ти завсїгди помага менї в горю, Ти и тепер вкоротиш мої терпіня, б я уповаю на Твою поміч! Слава Тобі за се, Го споди“! Довго, цїлими годинами нераз молив ся він так бо молитва успокоювала его та потїшала. За любки глядїв він цїлими годинами в образ, з видо Вальденбурґа, який гафтувала Теодора й даровала ему сеї ночи, коли вернув із війни. Се образ і золотий ланцюх, памятку лицарских змагань, носив сховані у фалдах одежи. Лише коли чув, що не слїдить его око дозорця, витягав ті свої дорогоцїнности та оглядав їх при слабім блеску денного сьвітла. Тодї в души его будили ся милі спомини минулих гарних днїв, виринали образи дорогих страчених осіб, а з очий плили сльози невисказаної туги. Чим раз більше огортала его жадоба свободи. Тужно глядїв він за вільними птицями, що перелїтали попри его шпару, та завидував їм крилець...

Так минуло два лїта. Тодї Бог змилосердив ся над вязнем і зіслав ему потїху в его горю. Лицар Дитрих мав дуже чесну жінку, іменем Матильду, котра одначе не могла свого сурового чоловіка справити на лїпшу дорогу. Була у них дуже мила й гарна донечка, Аґнїшка. Раз довідались обі женьщини від

мкового сторожа, що в страшних замкових тюр-
х, поміж иншими нещасними вязнями є також Ґраф
рих з Вальденбурґа. Нераз хотіли вже они про-
ти Дитриха о ласку над нещасним ґрафом, однак
е бояли ся его гніву. Аж раз Дитрих виїхав на
вший час з замку. Тоді Матильдї з трудом удало
намовити замкового сторожа, що позволив їй у-
йти до вязниці, однак під услівем, що вину і від-
чальність за се поносити буде она сама. Дуже зди-
вав ся ґраф, коли нечайно побачив її з донечкою
своїй вязничій келії. З материньским співчутем
отішала его Матильда і просила, щоби розповів їй
ро свої терпіня. Ґраф разказав їм свої пригоди так
ірно, що обі женщини плакали над его судьбою.
Підчас оповіданя стояв сторож вязниці коло дверий,
а на лици его також слїдне було зворушене. Тоді
Матильда, глянувши по келії, сказала до него:
„Чиж се мешкане для ґрафа з Вальденбурґа? Гляди,
щоб' було інакше. Завтра пришли тут свою жінку,
щоби помогла нам зробити з сеї темної келії гарну
сьвітлицю. Опісля відходячи, сказала на пращане:
„Зносїть терпеливо свою долю та надійте ся на Го-
спода. Може Провідїне зішле вам в невдовзї хвилю,
коли вернеть ся ваша свобода та відзискаєте свое
добро. Молїть ся лише до Всемогучого Господа.

В невдовзї сумна вязниця Ґрафа перемінилась
у приємне мешкане. Місто желїзної крати вибили
в мурі широке вікно, куди доходило у келїю ясне
сьвітло сонця. З рук і ніг вязня щезли желїзні кай-
дани, під стїною стояв стіл і лава. Ґраф одержував

тепер ліпшу їду та вино. Потайки казала Матиль зробити для него нову лицарску одїж, а Аґніш два рази на тиждень мила підлогу вязниці та заст лювала єї килимами. Замковий сторож глядїв ли на се кивав головою і говорив, що горе буде всї як коли Дитрих схоче заглянути до келії Ґраф Одначе Матильда успокоювала єго тим, що нечист совість не пустить єї мужа до вязниці нещасної Ґрафа, а єслиб конечно наважив видїти вязня, т він приведе єму єго до иншого отвору в мурі.

VII.

МОЛОДИЙ ТОРГОВЩИК СОКОЛІВ.

От так то лагідна рука любови ближнього принесла Ґрафови пільгу в недоли, зменшила єго терпіня. Однак в недовзї мала прийти ся хвиля, в котрій Провідїнє постановило положити край єго страданю і терпіням.

Одного вечера у перших днях весни звістив сторож замку Дитрихови з Фельзенгайм, що якийсь молодий торговщик соколів чекає в брамі замку на позволене показати лицареви свої соколи. Дитрих сидїв як раз за столом при чарці та з охотою велїв прикликати купця, щоб оглянути єго товар. По хвили до сьвітилиці увійшов стрункий, гарний молодець

станув коло дверий. На нїм був ясно зелений кафтан з широкими на плечі закиненими рукавами, який гарно відбивав від скіряних штанів. В руцї тримав гарну шапочку, з чудово-гарними зеленими перами. Буйні, довгі кучері окружали єго голову і спливали аж на плечі. Під пахою тримав бандуру. „Лиш скорше, купче“, гукнув Дитрих, „чи боїш ся сьвітла з твоїми соколами? Єсли так, то я вам поможу; мої підземні півницї є темнїйші нїж ніч; так тебе вкину і так довго тримати буду аж ослїпнеш! „Що, що, пане лицарю“, сьміло відповів молодий купець з усьміхом, „я заложусь з Вами, що в цїлім Вашім замку не маєте вязницї для чесних людий, до яких і я належу“.

„Сеж противилоб' ся лицарскій чести і гадаю, що по такім несправедливім дїлї иї години не моглибисьте спати спокійно“.

„Мовчи! нахмурившись, крикнув Дитрих. Щойно тепер прийшла єму на гадку келїя, в котрій сидїв невинно увязнений ґраф з Вальденбурґа. А Матильда і Аґнїшка, що тодї присутні були в кімнатї, глянули на себе і тишком плакали. Коли купець запримітив, що лицар в злім гуморі, старав ся єго успокоїти. Він отворив клїтку та показав лицареви свої величаві соколи.

Дитрих оком знатока оглядав птахи і довго не міг вибрати поміж всїми однакове гарними. В кінци вибрав і сказав до молодця: „Завтра випробую сего сокола на ловах. Єсли правдиві твої захвалюваня, то одержиш добру заплату, єсли нї, то скажу

замкнути тебе з твоїми соколами до клїтки викуто в скалї. Нинї можеш через ніч полишитись у замку сторож прилагодить тобі нічлїг". Се сказав і кинувся на ліжко начеб' хотїв спати. Ідучи з купцем сходами на діл спитав дозорець купця: „Як же подобає ся Вам наш пан лицар?"

„Ну" відповів сей, „єсли ваш лицар так обходить ся з чужими людьми, то щож доперва він робить зі своїми вязнями?" — „Тих бачить він рідко коли", відповів сторож, тому, що совість гризе єго на вид невинно терпячих. Він поручив менї надзір над вязнями, одначе у мене дуже мягке серце тому я не бороню нашій милосерній панї нести пільгу вязням. Не раз говорила менї та шляхотна панї зі слезами в очах: „О, колиб хоч раз могли ми інакше зробити". Тодї я завсїгди відповідав: „Будьте лише терпеливі, добра панї! Прийде пора і рада знайдеть ся. Я певний, що ще прилине такий сокіл, який загляне в ті мури". „Чи богато у вас тут вязнїв?" спитав купець, в котрим читач вже певно пізнав Оттона. „Ой богато" — відповів сторож, „возьміть третину днїв переступного року, а будете мати їх число. Як же-ж довго ще будуть ті нещасні стогнати в тій страшній тюрмі? — спитав Оттон. „Доки смерть не визволить їх — відповів сторож. „Дитрих боїть ся пімсти увязнених, наколиб випустив їх на волю. Оден ґраф сидить ту вже девятий рік у тій вязницї і лише надїя в Бога та потїха обох пань так довго єго удержала". — „Мій пане, скажіть, як зве ся сей ґраф? — спитав Отто дро-

сачим голосом: „На що Вам се знати? — відповів торож, — Ви і так не визволите єго. Впрочім я нікому не радивбим пробувати визволяти вязнїв, бо Дитрих-се дуже мстивий лицар; житє людске не має у него найменшої вартости“. Серед розмови наближались оба до кїмнати коло брами. Тут сторож покріпившись з гостем вином, розбалакав ся і сказав все, що лиш Оттон хотїв знати. Від него довідав ся Оттон, що ґрафом, котрий в мурах замкової вязниці жде на освобожене єсть єго рідний батько. Пізно вже було, коли всї поклали ся на супочинок. Оттон, заки уложивсь до сну, в горячій молитві просив Всемогучого о ласку і силу до наміреного дїла та поручив ся Єго опіцї.

VIII.

ОСВОБОДЖЕНЄ ВІТЦЯ.

Коли ранком слїдуючого дня лицар Дитрих готовив ся зі своєю дружиною на лови, Оттон подав єму в брамі домку свого сокола. Серед звуків ловецких рогів від'їхала хоробра дружина, а Оттон довго дивив ся за лицарем, котрий їхав на пишнім кони і сказав зітхаючи: „Ти тиране, на свободї та на воли, а мій батько через тебе у тюрмі!“

Із сумної задуми збудив его голос сторожа котрий кликав его на снїдане.

По снїданю відвідував сторож цїле передпо лудне вязнїв, а Оттон бавив ся з его дїтьми, гра на своїй бандурі або роздумував над важними спра вами. Сумні гадки відібрали ему охоту до їди при обідї. Опісля усїв в кутику та бавив ся соколом Він був сам, бо жінка сторожа пішла у сусїдне село, а сторож, як звичайно, лїг спати.

Коли Оттон сидїв так в глубокій задуми і заєдно молив ся о поміч до Господа, встав сто рож зі сну, а гадаючи, що его гість спить, пішов до корчми, що стояла недалеко в лїсї. Тодї Оттон впав на колїна та молив ся горячо:

„Боже милосерний, позволь менї використати сю добру нагоду та благослови моємунамірови“.

Опісля встав, посадив собі сокола на праве рамя і пішов в слїд за сторожем замку.

Довкруги замку вела вузка, поросла буряном стежка між двома високими мурами. На закрутї сеї стежки видвїли в мурі малі желїзні двери. Там задержав ся сторож замку, отворив ключем двері та вийшов через них. В слїд за ним пішов і Отто та по хвилї тими самими дверми вийшов поза мури. На каменистім горбку шуміли столїтні дуби й смереки, а долом плив величавий Рен. Молодець глянув тодї до гори на північну сторону замку та побачив викуте в скелї віконце замкової тюрми. „Гей“, зітхнув він, „в однїй з тих страшних нор сидить увязнений мій батько.

Із туги та болю рветь ся моє серце, що так близько тебе єсьм, дорогий отче, я не могу тебе освободити, тай нема кому помочи менї у тім".

І коли так говорив до себе, почув нечайно за собою голос, що кликав на него:

„Гей, чоловіче! уважайте, щоби Вас не запримітив хто з замку. За таке оглядане тюрми могли-бисьте легко житєм заплатити.

Настрашений Оттон глянув поза себе, та побачив рубача, котрий сидїв на кріслатім пни святого дуба і зі своїм синком їв обід.

„Радше ходїть до мене" — говорив дальше рубач — та спічнїть хвилину. Я гадаю, що кусень хлїба, яким охочо подїлю ся з вами, лїпше смакує, чим найлїпша печеня на замку Дитриха."

„Ах", відповів Отто, прямуючи до него, „менї нїгде не смакує гаразд, хочбим не знати де був".

„О, то жаль менї Вас", відповів тамтой". Я хоч бідак, однак вдоволений зі своєї судьби, а ся моя проста пожива, на котру заробляю в потї чола, о много менї милїйша, чим найвибагливійші страви лицаря Дитриха. Вірте менї, що здоровле і чиста совість є окрасою мого житя".

По тих словах глянув рубач на молодця та сказав здивований: „Когож я бачу! Здаєть ся менї, що знаю Вас, а може я помиляюсь! Однак нї, се справдї Ви!"

Отто налякав ся тепер ще більше, бо гадав що зраджений. Одначе Рупрехт — бо так знав ся

рубач — пізнав у нім свого давного добродія. Бу се той самий молодець, котрий утомленого та по раненого рубача знайшов у лїсї та поміч єму в тяжкім положеню. І Оттон, пізнавши рубача, утї шив ся сею несподїваною стрічою, та просив Рупрехта, щоби сей розповів єму дальше своє житє та пригоди

Тодї Рупрехт став оповідати: „Через два дни пробував я ще в хаті сего мужика, до котрого віддалисьте мене; опісля пішов я дальше, щоби у якого пана пошукати служби. По довгій мандрівцї прийшов я в кінци в ті сторони. День тодї був горячий, а спрага і голод доскулювали менї. Там під лїсом зайшов я у хату, котра тепер належить до мене, та просив о воду і кусень хлїба. Старенький та добрий чоловік, іменем Куно, радо сповнив мою просьбу. Ми розбалакали ся... і я розказав єму про свою лиху долю. Моя щирість подобала ся старому так, що він взяв мене до себе, а що сам вже був немічний, то постарав ся у доброї панї на замку, що мене на єго місце приняла за побережника. Опісля дав менї свою працьовиту і чесну дочку Теклю за жінку. Бог забрав уже старенького Куна до себе, а нас поблагословив синком, Юрцьом, з котрим щасливо до нинї разом живемо. Тай нїчо більше не бажав я собі в житю як лиш щоби ще раз побачити мого добродія і подякувати єму за єго милосерне дїло.

А тепер, який я щасливий, що сповнили ся мої бажаня, бо лиш Вам маю завдячити теперішне моє

дасте і вдоволене. Однак скажіть же тепер, що приело Вас в сї сторони?

Оттон не затаїв причини своєго прибутя перед лесним Рупрехтом. Він розповів єму як з літами росла у него туга за втраченим батьком, як вкінци полишив на Божу опіку свою матїр у швайцарскій долинї, а сам пішов у широкий сьвіт шукати батька. Перебраний за купця ішов від замку до замку, чи не натрафить де на місце побуту свого батька. Дармо відвідав уже не один замок, одначе якесь глубоке прочуте шептало єму, що батько єго стогне у тюрмі на замку Фельзевгайм. Підчас сеї розмови малий Юрцьо цїкаво приглядав ся соколови і тїшив ся кождим єго рухом.

„Подобає ся тобі та птиця?“ спитав Оттон та посадив сокола на пальци. „Зажди, він сейчас полетить і принесе тобі з тих дїр у скелї воробця“. По тих словах пустив сокола, котрий послушно схопив ся високо у воздох. По хвилї сокіл спостеріг воробця і стрілою помчав за ним. З голосним скиглене́м укрив ся воробець у дїру викуту в скелї. Одначе сокіл влетїв також за ним у дїру і довго не було єго видко. В кінци вилетїв з дїри і на знак Оттона прилетїв назад. В дзюбі нїс щось подібне з далека на воробця. Одначе коли сокіл усїв на рамя Оттонови, побачив, що сокіл тримав у дзюбі знаний єму гафтований образ із видом Вальденбурґа, котрий вишила Теодора і дарувала свому мужови на імянини.

Оттон втішив ся дуже, укляк та дякував Богу що через сокола вказав єму місце тюрми єго вітця.

Також Рупрехт сердечно зрадів тим відкритєм і оба вони почали роздумувати над тим, як би виратувати Ґрафа.

Нараз Рупрехт скликнув весело: „Ага, вже знаю!“

„Як?“ спитав поквапно Оттон.

Однак Рупрехт вже був при березї. Мерщій відвязав човно, що недалеко колисало ся на филях Рену та в жить вертав на нїм.

Доперва тепер зрозумів Оттон намір Рупрехта. Повний утїхи обняв єго; опісля виняв з кишенї кусень перґамінового паперу та написав:

„Тут на долинї над берегом Рену стоїть чоловік, післаний від Бога, що вибавить Вас із неволї. Коли на замковій вежі вибе десята година в ночи, возьміть сю линву, уважіть сильно в горі, спустїть ся по нїй на діл і будете свобідні. А на знак, що Ви є ґраф з Вальденбурґа, зависьте на шиї сокола золотий ланцюх, котрий Ви одержали в турнїях; він дістане ся у добрі та безпечні руки“.

Сю картку привязав він соколови до правої ноги, до шиї привязав єму линву та пустив єго в гору. Послушна птиця полетїла тою самою дорогою та по хвили сховала ся у тій самій дїрі. Тимчасом Оттон стояв під високим дубом і тихо молив ся. За кілька хвиль вернув сокіл до свого пана. На єго шиї місто шнура висїв золотий ланцюх.

Оттон зняв єго та горячо притулив до своїх ст. Опісля сказав до Рупрехта: „З тим знаком іду ейчас на цісарский двір, Ваш синок покаже менї айблизшу дорогу через лїс. Знаю, що охочо вчите се для мене за сю услугу, за котру давно вже отїлисьте відвдячитись менї.

Мило усьміхаючись, подав Рупрехт Оттонови руку на знак згоди та горячо висьнював єго про свою вірність. Потім побіг ще з синком до хати, щоби свою любу жінку успокоїти та повідомити про свою неприсутність.

Тимчасом Оттон укритий в корчах, приготовляв човно до скорого від'їзду. Вже смеркло ся, коли вернув Рупрехт з синком, несучи клуном з поживою на дорогу. Тихо пішли всї три під замковий мур та чекали на означений час. Віком видав ся їм сей час, одначе Оттон чекав терпеливо. „Бог з нами — говорив він, Він нас не опустить“. По хвили побачили, як з гори спустила ся до землї линва. При блїдім сьвітлї місяця маячіла в горі людска стать, яка привязувала линву, опісля поволи спускала ся по нїй на діл. Коли Ґраф станув ногами на вільній земли, упав на вколїшки і закликав:

„Дякую Тобі, Всемогучий Боже!“ Ледви Ґраф сказав сї слова, і заки міг звернути ся до своїх Спасителїв, як недалеко почули ся людскі голоси та відгомін кроків. Оттон не мав навіть часу дати ся пізнати батькови. Лише скоро сказав єму: „Господи! хтось нас зрадив, пропали ми! Втїкайте за Рен а відтак до Швайцариї. Питайте про печеру

старця пустинника над озером і там вижидайте мене.“ При тім зі всїх сил тягнув за собою Ґрафа на долину. Рупрехт вже відвязав човно, коли вони надбігли. „Бог знами промовив Оттон. Коли човно відбило від берега він укрив ся з хлопцем у високих корчах та здержав віддих, щоби єго не відкрили.

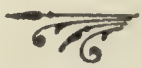

IX.

НАЇЗД НА ФЕЛЬЗЕНГАЙМ.

Около півночи, коли довкруги замку царила мертва тишина, збудив Оттон Юрія, котрий тимчасом уснув. Борзо йшли вони стежками здовж Рену, які тягнулись через гори і долини та перед самим сходом сонця прийшли на чудово гарну долину.

Серед сеї долини пишав ся розлогий бук, побіч котрого тихо журчав малий, чистенький потік, який випливав з близької скелї. Тут відпочали оба подорожні, покріпились їдою та сьвіжою водою — опісля сердечно розпращались. Юрій вернув до рідної хати, а Оттон з соколом на рамени пішов відважно з надією на поміч Божу дальше дорогою, що вела до цїсарскої столицї. По дорозї думав лише о своїх родичах та про сю радісну хвилю, коли

побачить їх. В кінци побачив велику старинну столицю, з величавими вежами та палатами в котрих мешкав цїсар. Одначе доперва тепер згадав на се як трудно прийде ся єму незнакомому знайти віру у людий, щоби дістати ся до цїсаря:

І дїйсно не пустили єго до цїсаря, хоч як просив о приступ. У горю своїм звертав ся у щирій молитві до Бога та просив Єго, щоби поміг єму дістати ся до цїсаря і прихильно настроїв єго серце, Теж на третий день свого побуту сповнили ся єго мольби.

В ранцї того дня проходжував ся Оттон по цїсарских огородах, щоби розігнати сумні гадки. Побіч него перейшла цїсарева, котрої він не знав, з кількома двірскими дамами. Панї підійшли до керницї з водограєм, котрий витрискував зі штучно збудованої скелї, покритої чудними кущами цьвітів. Они поздіймали рукавички та рвали цьвіти. Оттон приглядав ся їм з далека, аж відійшли. Задуманий пішов він тою самою дорогою та дійшов до керницї. В ту мить злетїв з єго рамени сокіл на землю, піднїс дзюбом із землї щось, що сияло мов краплї роси і знов сїв на рамя свого пана. Оттон погладив єго і птах пустив у єго руку перстень з дорогоцїнними брилянтами.

Оттон счудовав ся сим, однак сейчас догадав ся, що одна з тих пань згубила перстень при здійманю рукавички. Чимскорше побіг за ними, шукав по всїх стежках огороду, одначе пань вже в огородї не було. Коли однак вийшов на найблизшу

вулицю, почув як цїсарский герольд векликував, що если хто такий і такий перстень знайшов, нехай занесе его цїсаревій, котра его згубила. За се одержить щедру нагороду.

Оттон утїшив ся незмірної з глубини душі дякував Богу за се.

„Господи! — говорив він зворушений — Ти вибрав ту птицю, щоби она виратувала мого вітця з вязниці, і тепер знова птиця торує менї дорогу до цїсаря, щоби доповнила ся радість моя.“

Цїсар і цїсарева ласкаво приняли Оттона. Коли з найбільшим поважанем подавав сей гарний молодець цїсаревій знайдений дорогоцїнний перстень, подобав ся їм дуже. Цїсар велїв єму просити у себе якої ласки. Тодї Оттон укляк, положив руку на груди і просив, щоби вільно єму було оповісти одну коротку подїю.

Цїсар позволив, а молодець станув серед комнати та став оповідати звінким голосом:

„В однїй гарній долинї жив собі пастир зі спокійним стадом овець. Коли они пасли ся, сїдав коло них і їв свій хлїб, а коли пили, то і він пив з того самого жерела. Дуже любив він свое стадо і хоронив перед небезпекою. Про се почув его ворог у далеких сторонах. Дика зависть та злоба заволоїла его серцем: пішов у лїс і зібрав собі стадо вовків. З тим стадом напав на гарну долину, вибив вівцї, а луги взяв собі. Спокійного пастуха взяв зі собою далеко за гори й долини та довгі лїта укри-

ав у темній вязниці, з котрої недавно визволив го син, котрий через той час виріс на свободі на молодця. І хоч тепер отець єго є вільний, зате єго стадо та посїлости є ще в руках неприятеля". На сім замовк Оттон.

Цїсар сьміючись спитав: „Що значить, сину, се оповідане?" Тодї в очах Оттона блиснули слези. Він підійшов до пурпурового трону цїсаря та говорив дальше дрожачим зі зворушеня голосом:

„Муж зі спокійним стадом — се мій батько, Ґраф Генрих з Вальденбурґу, син Ґрафа Рудольфа з Фалькенбурґа, той самий, котрий онодї здобув першу нагороду на цїсарских турнїях. У доказ, що говорю правду, приношу сей ланцюх з іменем цїсаря.

Муж з вовками — се лицар Дитрих з Фельвенгайму, званий давнїйше Стефаном з Айленбурґу, сей сам, котрий був противником мого батька на турнїях." Тепер оповів Оттон свої пригоди і житє свого батька. Почав від цїсарских турнїїв і скінчив на увільненю свого вітця з вязницї. Се оповідане зворушило серця всїх присутних.

Коли скінчив се оповідане, просив на колїнах цїсаря о ласку і поміч для привернення свому батькови належних прав. Одначе цїсар не дав єму скінчити. Він приступив до молодця, підніс єго і сказав ласкаво:

„Усе буде гаразд, чесний молодче! Жалую лише, що доперва тепер довідую ся про довголїтні

терпіня твого вітця. Одначе через зміну назвищ забула ся та сумна подія. Як мені Бог милий, мусить бути справедливість! Дам тобі своїх воїнів і цісарску повновласть, що маєш право з твоїм ворогом так поступити як на се заслужив. Відбери єму свої добра, а єго посїлости стільки, кілько треба до відшкодованя ваших терпінь. Виставлю вам також шляхоцкий диплом, котрий впровадить вас в посїдане Фалькенберґу та на все забезпечить вам мою цїсарску опіку і ласку."

Всї присутні дворяни радували ся сею подією, а цїсарева також була вдоволена і щаслива тим, що через згубу перстеня була она орудєм в руках Бога при тім щасливім відкритю.

Другого дня раненько стояв вже Оттон у пишній збруї на чолї хороброї дружини, котру дав єму цїсар. З сею дружиною пішов на Фельзенгайм і серед темної ночи несподївано ударив на замок, так що нїхто в замку анї не прочував сего. Він увійшов через сю укриту фіртку, куда сторож замку виходив до коршми в лїсї. Так неспостережено зайшов він аж на замкове подвірє, де в мить розігнав перестрашених людий Дитриха. Коли Дитрих почув наближаючого ся ворога, зірвав ся мов скажений та з розпукою кинув ся з мечем на Оттона, котрий перший дістав ся до него через виломані двері. Одначе заки міг Дитрих досягнути противника мечем, кинулось на него чотирох жовнїрів з цїсарского віддїлу, відобрали єму меч та закували

тяжкі кайдани. Коли Дитрих похмурно глянув на Оттона, сказав він:

„Чи не пізнаєте мене Дитриху? Я єсьм тим молодцем з гарним соколом, називаю ся Оттон і єсьм сином Ґрафа з Вальденбурґу, котрого через тільки літ держалисьте у тюрмі, а котрий з Божою помочию вже освободжений з сеї вязниці.“

Тепер почав Дитрих у своїх кайданах божевільно кричати і проклинати.

Оттон казав єго запровадити до вязниці, а сам пішов до жінки лицаря та єго дочки, щоби їх успокоїти. Він сказав їм хто він є та зворушений розповів їм, як виратував свого батька. Опісля відкрив їм також свій намір, що лицаря Дитриха замкне у звалищах якого гірского замку на так довго, доки сей не поправить ся та не стане жалувати своїх провин. Обі женщини плакали гірко, одначе потїшали ся гадкою, що тим способом душа Дитриха зверне ся на праведну і чесну дорогу. Потім віднайшов Оттон замкового сторожа. Сей тоді вернув із корчми і не міг знайти молодого купця, шукав єго зі своїми людьми. Пустили ся єго шукати по лїсї, у той час як Отто виправляв човном свого батька. Коли опісля сторож побачив линву, яка висїла з вязниці Ґрафа, сейчас догадав ся, що стало ся. Коли слїдуючого дня лицар Дитрих спитав про молодого купця, щоб' єму заплатити за сокола, котрий припав єму до вподоби, збрехав сторож що купець упив ся вином та лежать в єго комнатї. Він

порадив відтак лицареви, щоби сей не плати купцеви за сокола, лиш без гроший прогнав з замку що лицар і зробив. Утеча ґрафа з вязниці лишилас отже поки-що тайного, доки не з'явив ся Оттон як местник тому, що лицар ніколи не відвідував свої вязнів. Дрожачи зі страху станув тепер сторож пе ред мнимим купцем соколів.

Оттон зажадав своєї арфи, котру був полишив у него, а за кару нагнав єго зі служби, котру хотїв дати Рупрехтови. Одначе прирік заопікуватися єго дїтьми та жінкою. Відвідав також і Рупрехта, котрий сердечно тїшив ся. Опісля випустив усїх невинних вязнїв на волю і третого дня виїхав зі замку, щоби спішити там, де кликала єго туга — до любої Швайцариї, в обійми з собою получених родичів.

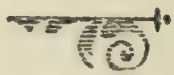

X.

СТРІЧА РОЗЛУЧЕНИХ.

Сонце ховало вже свої лучі за високі верхи швайцарских гір. Вузкою, гірскою стежкою ішов якийсь подорожний у довгій, чорній одежі, оперезаний білим поясом, з палицею в руцї.

Він прямував до печери пустинника Ананії. Була може десята година, як подорожний наблизив ся до печери з котрої у вечірну тишину лунав голос пісні:

Сей, що над нами править зорями,
Неспокій моря що утишає —
І все, що в морях і над водами,
В своїй ласкавій опіці має —
Він і нас бідних в недоли не лишить,
Слези обітре і в горю потїшить.

„Що се?“ прошепотів зворушений подорожний. „Так любо стало мені на серци, наче вернули ся ті щасливі дни мого дитиньства, коли я сїдав коло мого батька і слухав, як він сьпівав ту саму пісню.“ По хвили на порозї печери появив ся Ананїя. Коли побачив подорожного, привитав его ввічливо, а опісля став лагодити для него вечерю. „Тепер спічнїть та покріпіть ся, а опісля розкажете менї, що привело Вас сюда до мене.“

Повечерявши, став розказувати подорожний:

„Хоч на менї тепер одїж паломника, проте однак я є лицар, ґраф Генрих з Вальденбурґа. Колись мав я величавий замок у надреньских сторонах, що славний був далеко на всю околицю.“

В тій хвили лице отця пустинника поблїдло; сейчас прошибла его гадка, чи сей гість не є мужом сеї чужої панї з долини. Ґраф не спостеріг одначе сеї зміни на лици пустиножителя і оповідав дальше, отираючи не раз слези зворушеня. А коли

в своїм оповіданю дійшов до хвилї свого висвобо дженя з вязницї, сказав що чоловік, котрий его ви вів на волю, велїв єму відшукати печеру побожного пустиножителя Ананії.

„О, моя дорога Герміно“ закінчив своє оповідане, „як щасливим бувби я, колибим в кінци тепер міг ще тебе побачити.“ Ананїя потїшав єго, відтак приготовив для гостя ліжко і сам лїг також до сну.

Другого дня досьвіта встав Ананїя, убрав ся, взяв зі собою вигафтований вид Вальденбурґа, котрий вчера показав єму ґраф Генрих і пішов у долину. Гостеви велїв чекати на свій поворот. Там у тихій швайцарский долинї радували ся усї мешканцї. Їх добра панї Герміна, котра по відходї свого сина Оттона сильно занедужала, вернула вже до здоровля. Коли перший раз по недузї усїла перед хатою на веснянім сонци, приходили до неї всї мешканцї долини та тїшили ся єї подужанєм. Весело йшов до єї хати отець Ананїя, щасливий, що може їй принести веселу вістку. Застав єї одначе засмучену довгою неприсутностию сина. А прецїнь обіцяв їй, що верне з весною. Тепер вже конвалії цвили, а Оттон ще не вернув.

Старець потїшав єї, а відтак сказав:

„Хоч не знаю певно, де є Ваш син, одначе знаю дещо про Вашого мужа.“ Сказавши се, виняв з під плаща гафтований вид Вальденбурґа та подав его ґрафинї, говорячи: „Якийсь подорожний, котрий

в моїй печері, приніс мені сей образ і хоче поговорити з вами про справу, яка Вас дуже втішить."

Отець Ананія постановив сегодня більше нічо не говорити ґрафині, бо вже ся перша вість сильно ворушила що йно виздоровілу ґрафиню. Просив єї лише, щоби завтра вечером прийшла зі своїм старим слугою до єго печери, де буде єї очікувати зі своїм гостем. Ранком слідуючого дня найгарнійші квіти красили печеру, огородець та каплицю побожного старця, та наповняли милим запахом весь єй простір, повний Божої благодати. На желанє пустиножителя убрав ся ґраф з Вальденбурґа в лицарску одежу. Ґраф дивував ся тим усім приготованям, в кінци спитав, для кого вони є призначені.

Тодї сказав отець Ананія: „Не буду Вам укривати, длячого я се зробив. Заки сонце зайде за гори, будете сьвяткувати велике торжество, котре положить конець вашому смуткови: Провідінє верне вам вашу жену."

Ґраф дрожав зі зворушеня та великої радости. Він ледви вірив своєму щастю та безнастанно поглядав на стежку, котрою як єму говорив Ананія, мала прийти Герміна. Тимчасом Ґрафиня йшла до печери на крилах надії. Коли станула на горі, пізнав єї ґраф сейчас та поспішив напроти неї.

„Мій Генриху!" закликала она — „моя Герміно!" говорив і він до слїз зворушений. І по так довгій, тяжкій розлуцї, серед рясних слїз радости, пригорнули ся до себе в горячих обіймах. По хвилї

спитав ґраф про свого сина Оттона і тепер з опо відання своєї жени пізнав, що свій ратунок завдячу свому синови.

Ще вони стояли на горі, як стежкою виїхал на гору дружина гарних молодих лицарів — був с Оттон з цїсарским віддїлом. За хвилю був він вж в обнятях урадованих родичів. Він розповів їм ус свої пригоди, котрих родичі слухали з подивом і співчутєм. А коли почав говорити про свою гости ну на цїсарскім дворі, приблизив ся також і Ананїя та цїкаво й уважно слухав.

При кінци свого оповіданя виняв Оттон з свого плаща свою перґамінову грамоту, а даючи єї ґрафови, сказав: „Тут, мій тату, посилає Вам цїсар лист, котрий надає Вам знов на власність Ваші посїлости і від тепер маєте називати ся ґрафом Генрихом з Фалькенбурґу.“

Ледви сказав ті послїдні слова, коли старенький Ананїя, блїдий мов стїна упав на колїна та закликав.

„Всемогучий Боже! Генриху! мій Генриху! сину мій! ходи тут до мене; я вмираю з радости! Глянь се я твій отець! я есьм Граф Фридрих з Фалькенбурґу!“

Нема слів, щоб описати сю зворушаючу картину по тім потрійним пізнаню ся. Коли отець Ананїя збудив ся з омлїня і зі слезами глубокої вдячности дякував Господу за так неожидане щастє, усїли всї на мягкій траві, а инші посїдали коло них. Ананїя на доказ своєї радости показав своїм дїтям

одинний герб Фалькенберґів, котрий завсїгди носив коло себе. Опісля росказав їм, як він у боротьбі з замок Фалькенберґ не був ранений смертельно, лише лежав без памяти легко ранений в грудь ворожким ратигцем як пізнїйше прийшов до сил, а коли бачив замок своїх вітцїв в огни, гадав, що утратив вже свого сина і майно. Тодї то задумав полишити сї сторони, де міг попасти в засїдку ворога тай помандрував у далекі сторони, аж осїв як пустинник у тій печері. Всї присутні слухали уважно сего оповіданя і кождий говорив, що знав або чув о тих дивних незнаних пригодах, у яких всюда виднїв палець Божого Провідїня.

По трех днях став Генрих намовляти свого побожного вітця, щоб лишив свою печеру та разом з ним поїхав до єго родинного майна. Довго не хотїв Ананїя згодити ся на се та лишати се любе місце, вже на послїдні днї свого житя, де прожив спокійно тільки лїт в щастю і терпінях. Однак вкінци дав ся намовити через свою любу рідню, однак під услівем, що старенький дїдусь Вартоломеї з долини хоч раз на тиждень закличе дзвінком усїх мешканцїв долини до єго каплички на вспільну молитву.

День від'їзду, був тяжким днем загального суму для всїх мешканцїв долини. Всї плакали і з великим жалем пращали чесну і добру родину ґрафів. Ще раз увійшов старенький Ананїя до каплицї. Торжественним дрожачим голосом відмовив там ще послїдну молитву за згромаджених там людий. По-

тім встав, поблагословив сьвяте місце і зі своїми дїтьми всїв до подорожної карити, котра скоро понесла їх всїх із любої долини.

В дорозї до родинного замку Фалькенберг вступили ще на замок Фельзенгайм. Тут поєднали ся з Матильдою та Аґнїшкою, котра просила ґрафа Генриха о ласку для єї батька. Генрих обіцяв єї що простить єму, если лише дійсно поправить ся. У батьківскім їх замку принято цїлу рідню веселими окликами. Ананїя віддав майно свому синови Генрихови, а вкоротцї став для цїлої сеї околиці добрим батьком та опікуном. Граф Генрих на зволищах старого замку, вибудував новий замок ще величнїйший.

XI.

КІНЕЦЬ ДІЛО ХВАЛИТЬ.

А щож стало ся з лицарем Дитрихом, певно спитає любий читач, чи поправив ся сей чоловік зі скаменїлим серцем? Довго в его души не збудилось жадне благородне чувство, довго не упав там ясний луч Божої ласки. Єго мешканєм була стара вежа, що грізно стояла серед звалищ якогось ста-

инного замку серед лїса, котру стерегло чотирох збросних людий.

Одначе се сумне та самітне місце ще гірше ілало на него: Він проклинав усе, що було сьвяте, часто у божевільних нападах бив головою о мур, це сильнїйше стискав на своїх руках кайдани так, що кров йшла з его поранених рук.

Так минуло два лїта, по котрих не видко було ї слїду якоїсь поправи на нїм. Лише его божевільний несупокій перемінивсь поволи у якийсь розпучливий спокій та сум. Доперва дивний случай, не ов палець Божий, так сильно тронув его серце всї его погавї гадки звернув на добру дорогу.

Підчас шаленої бурі, під якою трясла ся земля, ударив грім у вершок вежі та запалив єї деревяний руб. Страшний тріск горіючого даху та розпадованих мурів вежі, хмари густого диму та червона пуна огня, яка залила его темну вязницю — все те наповнило его душу трівогою та прочутєм близького его кінця. У смертельнім страсї хопив ся розпучливо зелїзних крат вязницї та при шаленім шумі пожару що сила голосом трівожним кликав о поміч. Одначе нїодин з его дозорцїв не чув его. Усї повтїкали перед стихійною грозою огня. В кінци зі страшним ломотом завалила ся цїла вежа — але наш лицар лишив ся дальше при житю, бо куток у якім клячав не зістав засипаний через румовище зваленої вежі.

У тім кутку, замкнений від сьвіта готовив ся Дитрих на смерть. Слезами щирого жалю оплакував своє грішне житє та просив Бога о прощенє. Через два дни молив ся так у тім гробі, готовий вже на смерть, коли несподївано близько над своєю головою почув людскі голоси та стукіт, наче хто копав землю. І дійсно не помилив ся.

Коли минула буря і погас огонь, єго сторожі з помочию сусїдних углярів почали відкопувати нещасливого лицаря, хочби й неживого. Коли тепер почули ще єго слабий голос, копали дальше ще більше охочо і в кінци викопали живого лицаря. Коли Дитрих вийшов зі свого гробу, упав на колїна та закликав: „Всемогучий Боже, дякую Тобі! Ти мене виратував однак і поправив.“

Коли о тім дійшла чутка до Матильди та Аґнїшки, они борзо поспішили до него. Хиба лиш ангели в небі тїшать ся так наверненем грішника, як ті дві невісти радїли над наверненем їх грішного мужа і батька.

Минуло ще пять лїт.

Старенький отець Ананїя пішов ще раз до своєї давної печери на верхах Швайцарских гір, над Тунерске озеро. Він чув, що зближає ся вже конець єго житя, тому ще раз перед смертию хотїв відвідати свою тиху келїю, за котрою вже затужив. Перед знаною в цїлій околици печерою зійшла ся вся єго рідня навіть лицар Дитрих, котрий тимчасом вже вийшов на волю, була Матильда з Аґнїшкою

всї мешканцї швайцарскої долини. Із сокрушеним серцем та слезами жалю упав Дитрих до ніг отця Ананїї та просив прощеня. А сиволосий старенький пустинник пригорнув єго до своєї груди мов блудного сина, бо вже давно простив єму в своїм благороднім серци. Тепер приблизив ся Дитрих до ґрафа Генриха.

„Не могу ще бути спокійний — сказав він — доки й ви не простите менї, котрий вам тільки нещастя наробив.“

Одначе Генрих не дав єму більше говорити. Він сердечно простяг до него руку на знак згоди та поєднаня. „Нїчо більше про се не згадуймо, Дитриху! Забудьмо минуле! Тут в присутности мого старенького вітця і згромадженого народу станьмо тепер приятелями на завсїгди.“

По тих словах Генриха, приступили оба близше до вітця Ананїї і торжественно подали собі руки на вічну приязнь та згоду. Всї плакали слезами радости, а очи старенького Ананїї сияли надземским огнем щастя і вдоволеня. Тодї ґраф Генрих сказав звінким, торжественним голосом:

„Так, як тепер получили ся наші руки, най получать ся і наші серця у дружній любови. Нехай нїчо не стане на перешкодї нашої приязни. А щоби ся приязнь тревала вічно й по нашій смерти, щоби дві славні лицарскі родини, котрі від давна жили в незгодї між собою. І знова до спільної згоди на віки получили ся, нехай дїти наші у невинній

і чистій любови своїй получать ся тайною Супружества.“

Так говорив ґраф, Генрих. Дитрих задрожав з несподїваної сеї радости. В очах Оттона горів жар молодечого чуства. Він щасливо глянув на Аґнїшкуо а опісля на небо. Гарне личко Аґнїшки спаленїло мов рожа. Сині очи встидливо спустила на діл опісля глянула щасливо на гарного молодця зі славного лицарского роду. Она чула, що єї супружество з ним буде символом мира та згоди.

Герміна и Матильда у взаїмних обіймах лиш плакали з великого зворушеня та щастя. Однак 85 лїтний старець вже не в силї був перенести тільки душевної радости. Слабий і дрожачий спер ся на рамени Генриха, а збілїлі его губи слабим голосом говорили: „Господь вислухав моїх мольб, наколи позволив менї умерти на тій скелї. Чую, що години мого житя вже почислені, а заки сонце зайде за гори, Всевишний покличе мене до себе. Тому кляквїть усї тут коло мене. Хочу ще поблагословити вас, а потім умерти.“

Всї клякли довкруги, а отець Ананїя довго молив ся тихим старечим голосом.

„Нехай благословить вас Бог в Тройци Сьвятій! Єго нескінчена благодать най буде над вами во віки! Амінь! — Пращайте дорогі! Пращайте! Не забудьте на старенького свого батька, не забудьте спомянути єго коли в молитві. Любіть ся дїти.“

Се було его послїдне слово. Вія склонив свою білу голову на грудь Генриха. Віддих его ставав чим раз вільнїйший та тихший. До рук дали ему маленький хрестик, перед котрим молив ся через цїле свое праведне жите. Слабою рукою дав ще знак, щоб засьпівали ему его улюблену пісню та задзвонили у дзвінок на его каплицї. Серед жалісних звуків дзвінка та побожної пісні, що далеким відгомоном лунала по горах і долинах серед вечірної тишини, заснув Ананїя вічним, блаженним сном, а чиста его душа полинула у далеку країну, де нема нї болю нї горя земного. Коли присутні побачили, що він вже не жие, загосили всї плачем та риданем.

Вечером при сумнім сьвітлї місяця положили вони тїло старця на могилї, котру вже давно призначив собі старець. Слїдуючого дня відбув ся похорон. — Опісля попращали ся всї з селянами, зі слезами поблагословили се дороге місце та від'їхали домів. Дитрих знова замешкав на своїм замку Фельзенгайм, та став від тепер добрим батьком для всїх нещасливих. Давний его сторож, котрий тим часом поправив ся, обняв знова свое місце на замку. Ґраф Генрих осїв на замку Фалькенштайн, а синови Оттонови віддав замок Вальденбурґ, де ему рубач Зупрехт довго і вірно служив як управитель. Незабаром подружив ся Оттон з Аґаїшкою а благословеньство старого дїдуся Ананії сповнило ся на щасливій парі.

На вічну єго память поставили вдячні дїти на єго могилї величавий мармуровий памятник з такою написию:

„Ту спочивають тлїнні останки праведного Ананії, Фридриха ґрафа з Фалькенберґу. Легка і спокійна як житя єго, була єго смерть. Блаженний супокій єго мощам до дня їх воскресеня!“ —

Кінець.

Рідний син.

(Веселе оповідане)

Вступили ми колись з кумом Грицьом до коршми.

Казав кум кватирку, тай я кватирку, тай знов він к. атирку і пемо тай говоримо, тай знов я казав кватирку.. і кажу :

— Знаєте куме, моя стара говорила що Папа в Римї живе і є мудрим чоловіком.

— Видно куме, каже він, що ви дурнійший від вашої старої!

Я скочив, тай крикнув:

— А я кажу що ні!

— А я кажу що так!

— Ано, на се я нічо не кажу, лиш як не одвину, як го не люну в папу, аж він заточив ся.

— А що? кажу, знаєш тепер где Папа?!

— Бєш? — Поспитав кум.

— Бю! — відповідаю йому.

Він настопорчився, скочив до мене, тай каже:

— Ано спробуй ще раз вдарити!

Ну, то я нічо не кажу, лиш як люну подруге в папу, а він горинїж перевернув ся.

Опісля встав, тай забрав ся до хати...

На печі в хатї лежав його рідний син що тепер повернув з війска.

— Сину, каже вставай! Твого тата збили!

Ах! як син почув, як не зірвеся, як не почервеніє:

— Хто вас, рідний тату смів бити?!

— Кум Іван в коршмї!

Син скочив до него, як го не пірве за волосє!

— Ходїть тату, щобисьте виділи, як я го убю!

І повлїк тата назад до коршми...

Я сидів за столом тай трубив велику гальбу пива.

В ту мить скочив до мене його син й намандибурчився:

— То ти, — каже — розбишако мого тата бив ь!

— Бив! відповідаю.

— Бив?!

— Бив!

— Ано спробуй при менї! — каже син.

— Спробувати? — питаю ся його.

— Спробуй!

— Спробувати?

— Ба!

Як не одмахну, як мого Кума не трісну в морду, то він лишень звїзди побачив.

Син дивив ся на сю операцю, опісля прибіг до мене тай крикнув:

— То ти псюку при менї мого рідного тата бєш?

— Бю!

— Бєш?!

— Бю!

— Ано ще раз вдари!

Менї вже було того за богато, як не поплюю в руку, не одмахну, як мого кума не люну в папу, то він бїдака три рази перевернувся і ясна кров поплила...

В кінци встав він ледви, ледви...

Рідний син скочив до него, злапав за волосє, тай каже:

— Ходїть тату до хати, бо той псюк би вас на смерть убив!

Тай повлїк го до хати...

Шмуль Гозендуфт.

Як мі вжало до ляндверів
Як я видів купу ґверів, як
видів блюзи гози
То по мене пішло мрози!
Тільки того всього біло, щ
тільки не виділо!
Пітам я ся пан старшого, н
що того тільки всього?
Оно каже що москаля мем рі
зати і кубасу здобувати!

Пане капраль — я сказало —
на що то ся вам придало!
То всьо буде без ляндверів і
без гозів і без ґверів!
Як Єрихон добувало наше Йозе,
лиш трубило, а Єрихон
Взяло впало і ціле ся розваляло!
Пане капраль! Труби дайте
всім нам жідкам і чекайте,
А мі звідки всі підемо і на тру-
бах затрубимо
Та кубасу здобудемо!

ля розривки.

Звертаємо увагу наших Поважаних Читачів, відрувно в кождім томику уміщуємо загадки до розаня.

За добре розвязанє загадок будемо призначуи яко нагороду послїдну новість, що прийде до у. Однак долучаємо услівє, що враз з розвязю належить надіслати також 10 адресів своїх знамих, бо лише тодї можна бути допущеним до осованя нагороди.

Розвязанє належить написати на другій сторонї, й докладний адрес і десять адресів своїх знакок, відтак картку видерти і відослати до нас в лиоплаченим під адресою:

Видавничий Заклад краєвий Едварда Унсінґа в Перемишли.

Розвязувати може кождий, нагороду одержить ень той, котрий сповнить наше услївє.

Загадка ч. 8:

меке нема то кличуть, Як приходжу то втікають.

(Що се таке?)

Загадка ч. 9:

Шість ніг, дві голови, оден хвіст.

(Що се таке?)

Яко нагороду призначуємо:

ровідїнє Боже все чуває.

Нагородний купон.

Кождий хто купить книжочку з купоном одно чи в нас, чи у крамаря або в книгарні або к рині, най відгадає наші загадки після нашого у а одержить нагороду.

Імя і назв. відгадаючого загадки (докладний адре

.....

Загадка ч. 8: .....

Загадка ч. 9: .....

Десять адресів своїх знакомих
(докладно подати місце мешкання і почту.

1.	6 .....
2.	7 .....
3.	8 .....
4.	9. .....
5.	10. .....

Купон сей важний лишень для одної ос